

სასამართლო პრაქტიკა

▶ 1 – 5/2020

საბანკო გარანტიის გაცემის ვალდებულება; ნასყიდობა გამოსყიდვის უფლებით

უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 25 ოქტომბრის განჩინება Nას-1880-2018

სკ-ის 8 III, 115-ე მუხლები

1. საკრედიტო ხაზის ხელშეკრულება არ ავალდებულებს ბანკს იმავე კლიენტის სასარგებლოდ საბანკო გარანტიის გაცემას.

2. ტენდერში მონაწილეობის საბანკო გარანტიის გაცემა არ ავალდებულებს ბანკს, გასცეს ტენდერის შესრულების საბანკო გარანტია იმ პირობებშიც კი, როდესაც მისთვის ცნობილი იყო ტენდერის შემდეგი ეტაპში მონაწილეობისთვის საბანკო გარანტიის აუცილებლობის შესახებ.

3. ბანკის საკუთრებად გადაფორმებული ქონების ღირებულებასა და სანარმოს დავალიანებას შორის დისპროპორცია არ მიუთითებს ბანკის ქონებაზე დაუფლების ინტერესზე, თუ ხელშეკრულებით შეთანხმებულია ქონების გამოსყიდვის უფლება.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

I. ფაქტობრივი გარემოებები

ბანკსა და სანარმოს შორის გაფორმდა საკრედიტო ხელშეკრულებები, ხოლო მსესხებლის ვალდებულებები უზრუნველყოფილი იყო თავდებობითა და იპოთეკით. მოგვიანებით, სანარმომ ბანკის სასარგებლოდ გაასხვისა ქონება, თუმცა მიეცა მათი გამოსყიდვის უფლება. დამატებით დადებული გარიგებით გაიზარდა სანარმოსთვის დადგენილი გამოსყიდვის ვადა. მსესხებელს ვალდებულება არ შეუსრულებია, რის გამოც ბანკმა მიმართა ნოტარიუსს საა-

ლსრულებო ფურცლების მისაღებად. ამასთან, ბანკმა გასცა სანარმოს ტენდერში მონაწილეობის საგარანტიო უზრუნველყოფა, თუმცა უარი უთხრა ტენდერის პირობების შესრულების საბანკო გარანტიის მინიჭებაზე.

სანარმომ და თავდებმა პირებმა სარჩელი აღძრეს ბანკის წინააღმდეგ საკრედიტო, თავდებობის, იპოთეკისა და ნასყიდობის ხელშეკრულებების ბათილობის, ზიანისა და დაკავებული ნივთების ღირებულების ანაზღაურების მოთხოვნით. მსესხებლისა და თავდები პირების დასაბუთებით, იპოთეკის ბათილობის საფუძველი იყო დისპროპორცია შესასრულებელ ვალდებულებასა და იპოთეკის საგნის ღირებულებას შორის. ამასთან, მიუღებელი სარგებლის დაკისრების წინაპირობად მოსარჩელები მიიჩნევდნენ ბანკის უარს, გაეცა სატენდერო პირობების შესრულების საგარანტიო უზრუნველყოფა, როცა მან იცოდა, რომ ეს იყო ტენდერის შესაბამის ეტაპში მონაწილეობის აუცილებელი მოთხოვნა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

პირველი ინსტანციის სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა, რაც მოსარჩელებმა გაასაჩივრეს სააპელაციო წესით. მეორე ინსტანციის სასამართლომ საჩივარი არ დააკმაყოფილა და განმარტა, რომ სადავოდ ქცეული ხელშეკრულებები დადებული იყო კანონით დადგენილი წესით. დაუშვებელი იყო ნასყიდობის ხელშეკრულების ქონებაში არამართლობიერად დაუფლების საშუალებად მიჩნევა, როცა მსესხებლის ინტერესი გათვალისწინებული იყო მისთვის გამოსყიდვის უფლების მინიჭებით. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელების პოზიცია მიუღებელი სარგებლის ანაზღაურების საფუძვლიანობის შესახებ: მისი დასაბუთებით, სათანადოდ დადასტურებული არ ყოფილა ბანკის გარანტიის გაცემა-

ზე უარის მართლსაწინააღმდეგო ბუნება. დაკავებული ნივთების ღირებულების ანაზღაურების მოთხოვნის დაუშვებლობაზე მსჯელობისას სააპელაციო სასამართლომ ვინდიკაციური სარჩელის გამოყენების შესაძლებლობაზე მიუთითა. მეორე ინსტანციის სასამართლოს განჩინება მოსარჩელეებმა გაასაჩივრეს და განმარტეს, რომ ბანკის უარი გარანტიის გაცემაზე სკ-ის 8 III და 115-ე მუხლებით გათვალისწინებული კეთილსინდისიერებისა და უფლების მართლზომიერად გამოყენების პრინციპის საწინააღმდეგო მოქმედებად უნდა შეფასებულიყო. ამის თვალსაჩინოებისთვის პირები მიუთითებდნენ გარანტიის გაცემაზე უარის პარალელურად ბანკის მზაობაზე, გაეცა გარანტიის თანხაზე უფრო მეტი ოდენობის ფულადი სახსრები კრედიტად.

საკასაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო და არ გაიზიარა მოსარჩელეების არგუმენტები. მისი მოსაზრებით, საკრედიტო ხელშეკრულება ბანკს არ ავალდებულებდა სატენდერო პირობების შესრულების გარანტიის გაცემას მაშინაც კი, როდესაც მისთვის ცნობილი იყო ტენდერის შესაბამის ეტაპზე დაშვებისთვის ამ წინაპირობის დაკმაყოფილების აუცილებლობის შესახებ. აქედან გამომდინარე, გარანტიის გაცემაზე უარი საწარმოს არ ანიჭებდა მისგან გამონვეული ზიანის ანაზღაურების უფლებას. სასამართლომ დასაკუთრებული ქონების ღირებულებასა და დავალიანებას შორის არსებული დისპროპორცია არ მიიჩნია ბანკის არამართლზომიერ ინტერესზე მიმანიშნებელ გარემოებად, რადგან მსესხებელს ჰქონდა ქონების გამოსყიდვის უფლება. არ ყოფილა დაკმაყოფილებული ბანკის უძრავ ქონებაში განთავსებული მოძრავი ნივთების ანაზღაურების მოთხოვნაც, რადგან შინაარსობრივად ეს საკითხები ვინდიკაციური/ნეგატორული პრეტენზიებია, რა სახითაც ისინი მოსარჩელის მხრიდან წარმოდგენილი არ ყოფილა.

ნინო ქავშბაია

► 2 – 5/2020

კეთილსინდისიერების პრეზუმფცია და მოვალისთვის წინასწარ სავარაუდო ზიანის ოდენობის შეფასება

1. ნებისმიერ გარიგებაში მონაწილე ნებისმიერი მხარის მიმართ არსებობს ვარაუდი, რომ იგი მოქმედებს კეთილსინდისიერად და არ არსებობს მის მოქმედებაში ეჭვის შეტანის საფუძველი, ამ გარემოების საწინააღმდეგო ფაქტის სათანადოდ დადასტურების გარეშე.

2. ტვირთის გადაზიდვისას მისი ბრალეული დაზიანების შემთხვევაში, მოვალისთვის წინასწარ სავარაუდო ზიანის ოდენობა განისაზღვრება გადაზიდვის დაწყებამდე მოვალისთვის ცნობილი ტვირთის ფასის მიხედვით.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 8, 668, 669, 692, 693, 412-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 09 სექტემბრის № ას-564-539-2016 განჩინება

I. საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელესა (მომხმარებელი) და მოპასუხეს (გადამზიდველი, ტვირთის გამგზავნი) შორის არსებობდა გადაზიდვის ურთიერთობა, რომელიც წარმოიშვა ზედნადების გამონერის საფუძველზე. აღნიშნულ ზედნადებზე მითითებული იყო ამანათით გასაგზავნი მოწყობილობის ღირებულება - 300 ევროს ოდენობით. მოსარჩელეს სურდა 3 მოწყობილობის გაგზავნა, რომელთაგან ერთი გაგზავნის მომენტში თავიდანვე დაზიანებული იყო და საჭიროებდა მარტივ პროგრამულ შეკეთებას, ხოლო დანარჩენი 2 მოწყობილობა გადაზიდვის შედეგად დაზიანდა. აღნიშნული დაზიანების გამო შეუძლებელი გახდა მათი შეკეთება და განსაკუთრებული საჭიროებიდან გამომდინარე მოსარჩელემ შეიძინა ახალი მოწყობილობები 4148.74 ევროს ღირებულებით.